

ยางพาราไทย-เวียดนาม การค้าและการประสานประโยชน์

เดช วัฒนชัยยิ่งเจริญ

หลังจากเวียดนามดำเนินนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจและเปิดประเทศตลอดระยะเวลาเกือบ 20 ปีที่ผ่านมา เวียดนามได้พัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญก้าวหน้าและมีเสถียรภาพมั่นคงขึ้น รวมทั้งสามารถผลิตสินค้าหลายประเภทที่คล้ายคลึงกับไทย ทั้งสินค้าเกษตรและสินค้าอุตสาหกรรม ทำให้เวียดนามเปรียบเสมือนเป็นคู่แข่งของไทยในการส่งออกสินค้าออกไปขายในตลาดโลก โดยเฉพาะการส่งออกไปยังตลาดสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศที่ทั้งเวียดนามและไทยส่งสินค้าออกไปขายมากที่สุด คือเป็นสัดส่วน 20% และ 15% ของมูลค่าส่งออกทั้งหมดของเวียดนามและไทย ตามลำดับ สินค้าส่งออกสำคัญของเวียดนาม นอกเหนือจากน้ำมันดิบ ที่มีศักยภาพสูง ได้แก่ สิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป รองเท้า ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ อาหารทะเล เฟอร์นิเจอร์ไม้ ข้าว ยางพารา รวมทั้งพืชผลทางการเกษตรอื่นๆ เช่น กาแฟ ชา พริกไทย เม็ดมะม่วงหิมพานต์ เป็นต้น

เวียดนามจะมีขีดความสามารถในการส่งออกสินค้าหลายประเภทคล้ายคลึงกับไทยจนเปรียบเสมือนจะเป็นคู่แข่ง แต่ในความเป็นจริงแล้ว การมองเวียดนามที่แท้จริง ควรมองในฐานะคู่ค้าเพื่อการประสานประโยชน์มากกว่า โดยส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจในด้านต่างๆ ได้แก่

1. พันธมิตรส่งออกสินค้าเกษตร โดยเฉพาะข้าวและยางพารา การผนึกความร่วมมือจะช่วยให้ราคาข้าวและยางพาราในตลาดโลกมีเสถียรภาพมากขึ้น เป็นผลดีต่อไทยและเวียดนาม รวมทั้งประเทศผู้ส่งออกข้าวและยางพารารายอื่นๆ ด้วย

2. พัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน แม้ว่าไทยและเวียดนามไม่มีพรมแดนติดต่อกัน แต่ประเทศทั้งสองสามารถเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมระหว่างประเทศโดยผ่านประเทศลาว

3. เปิดเสรีท่องเที่ยวข้ามแดน การผ่อนปรนกฎระเบียบในการเดินทางข้ามแดนระหว่างไทย-ลาว-เวียดนาม จะช่วยกระตุ้นให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวดีขึ้น

4. ร่วมลงทุนกับเวียดนาม เนื่องจากเป็นแหล่งลงทุนเปิดใหม่ที่มีศักยภาพ มีที่ตั้งไม่ห่างจากไทยมากนัก ประกอบกับรัฐบาลเวียดนามมีมาตรการจูงใจด้านภาษี ได้แก่ การจัดเก็บภาษีขาเข้าวัตถุดิบที่นำเข้าจากจีนในอัตราที่ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราภาษีขาเข้าของไทยที่นำเข้าวัตถุดิบจากจีน รวมทั้งค่าจ้างแรงงานของเวียดนามค่อนข้างถูก หากนักธุรกิจไทยสามารถปรับตัว เรียนรู้และเข้าใจสภาพตลาดของเวียดนาม

การเปิดประเทศของเวียดนามทางด้านการค้าการลงทุนทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามยิ่งทวีความเข้มข้นไปอีกทั้งในฐานะของประเทศคู่ค้าและคู่แข่ง โดยการค้าระหว่างไทย-เวียดนามในปี 2548 มีมูลค่า 3.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ สินค้าหลักที่ไทยส่งไปเวียดนามคือเม็ดพลาสติกน้ำมันสำเร็จรูป เหล็ก ก๊าซปิโตรเลียมเหลว ปูนซีเมนต์ เคมีภัณฑ์ รถจักรยานยนต์และส่วนประกอบ ขณะที่ไทยนำเข้าเครื่องจักรไฟฟ้า น้ำมันดิบ ถ่านหิน เมล็ดพืชน้ำมันและผลิตภัณฑ์สัตว์ทะเล จากเวียดนาม ไทยมีความร่วมมือที่ดีกับเวียดนามในด้านข้าว

โดยผ่านสภาความร่วมมือด้านข้าวซึ่งสมาชิกประกอบด้วยประเทศผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่ของโลก 5 ประเทศได้แก่ ไทย จีน เวียดนาม อินเดีย และปากีสถาน ไทยได้แสดงท่าทีสนับสนุน เวียดนามให้เข้าร่วมในความร่วมมือด้านยางพาราสามฝ่าย (ไทย-มาเลเซีย-อินโดนีเซีย) เนื่องจากเวียดนามเป็นผู้ส่งออกยางพาราที่สำคัญรายหนึ่ง จึงแสดงท่าทีสนใจที่จะเข้าร่วม ไทยเป็นประเทศที่มีมูลค่าการลงทุนในเวียดนามสูงเป็นอันดับที่ 11 จากผู้ลงทุนทั้งหมด และเป็นอันดับที่ 2 ในประเทศอาเซียน โดยมีโครงการรวม 120 โครงการ คิดเป็นมูลค่า 1.5 พันล้านบาท แหล่งที่ใหญ่ที่สุดที่มีนักลงทุนไทยคือ นครโฮจิมินห์ สาขาสำคัญที่มีการลงทุนจากนักธุรกิจไทยคือ ด้านการท่องเที่ยวและโรงแรม เคมีภัณฑ์ อุตสาหกรรมด้านเกษตร อาหารสัตว์ อุตสาหกรรมพลาสติกชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ นักลงทุนไทยยังให้ความสนใจลงทุนในเวียดนามอย่างจริงจังไม่สูงนัก เนื่องจากขาดบุคลากรที่พร้อมจะเดินทางไปลงทุนในเวียดนาม ประสบอุปสรรคในการเลือกหุ้นส่วนชาวเวียดนาม ไม่มั่นใจต่อบรรยากาศการลงทุนในเวียดนามในระยะยาว และยังไม่ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตลาดเวียดนามอย่างลึกซึ้งเพียงพอ

จากที่กล่าวข้างต้นจะพบว่า ศักยภาพที่เวียดนามพึงมีสามารถนำมาประสานประโยชน์กับไทยได้ทั้งสิ้น เมื่อเรามองในประเด็นของสินค้า ที่จะกล่าวถึงคือยางพารา เราควรทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นของพื้นที่การผลิตสินค้าเกษตร ปริมาณการผลิตและการส่งออก ตลอดจนเงื่อนไขด้านการลงทุนยางพาราในเวียดนามเสียก่อน

ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามตั้งอยู่ตอนกลางของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทิศเหนือติดกับประเทศจีน ทิศตะวันตกติดกับประเทศลาวและกัมพูชา ทิศตะวันออกและใต้ติดกับทะเลตะวันออก มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 331,690 ตารางกิโลเมตร ชายฝั่งทะเลยาว 3,260 กิโลเมตร พรมแดนติดต่อกับประเทศต่าง ๆ ยาว 3,730 กิโลเมตร เป็นประเทศเขตร้อนและกึ่งร้อนได้รับอิทธิพลจาก ลมมรสุมโดยตรง อุณหภูมิโดยเฉลี่ย 22 – 27 องศาเซลเซียส ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามตอนเหนือมี 2 ฤดู คือ ฤดูร้อนและฤดูหนาว ตอนใต้มี 2 ฤดู เช่นเดียวกันคือ ฤดูร้อนและฤดูฝน ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยทั้งประเทศ 1,975 มิลลิเมตรต่อปี โดยตอนเหนืออยู่ระหว่าง 1,600 – 1,800 มิลลิเมตรต่อปี ส่วนตอนใต้อยู่ระหว่าง 1,500 – 2,000 มิลลิเมตรต่อปี รวมเวลาที่ได้รับแสงแดดต่อปี (Sunny hours) ภาคเหนือตั้งแต่จังหวัดดองวอย (Dong Hoi) ขึ้นไป ประมาณ 2,000 ชั่วโมง ภาคใต้ตั้งแต่จังหวัดเว้ (Hue) ลงมาประมาณ 3,000 ชั่วโมง ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามแบ่งเขตเศรษฐกิจการเกษตรออกเป็น 7 ภาค คือ

1. เขตพื้นที่ภูเขาตอนกลางภาคเหนือ (The Northern Mountainous Midlands) ประกอบด้วยพื้นที่ทางการเกษตร 1.21 ล้านเฮกตาร์ โดยปลูกพืชที่สำคัญคือ ข้าว ชา ไม้ผล ป่าไม้ พืชสมุนไพร ปศุสัตว์
2. เขตที่ราบลุ่มปากแม่น้ำแดง (Red River Delta) มีพื้นที่ทางการเกษตรรวมทั้งสิ้น 721,500 เฮกตาร์ พืชที่ปลูกได้แก่ ข้าว ไม้ผล พืชผัก การประมง เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การเลี้ยงสุกร เป็ด ไก่

3. เขตชายฝั่งทะเลตอนกลางภาคเหนือ (North Central Coast) มีพื้นที่ทางการเกษตรรวม 690,600 เฮกตาร์ พืชที่ปลูกได้แก่ ข้าว อ้อย ไม้ผล ยางพารา กาแฟ พริกไทย พืชสมุนไพร ป่าไม้และปศุสัตว์
4. เขตชายฝั่งทะเลตอนกลางภาคใต้ (South Center Coast) มีพื้นที่ทางการเกษตร 639,200 เฮกตาร์ พืชที่ปลูกได้แก่ ข้าว อ้อย มะม่วงหิมพาน ไม้ผล พริกไทย พืชสมุนไพร ป่าไม้ การประมง เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การเลี้ยงสุกร โค กระบือ
5. เขตที่ราบสูงตอนกลาง (Central Highlands) มีพื้นที่ทางการเกษตร 875,000 เฮกตาร์ พืชที่ปลูกได้แก่ ยางพารา พริกไทย ข้าว มะม่วงหิมพาน ชา หม่อน พืชสมุนไพร ป่าไม้ และปศุสัตว์
6. เขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ (South Eastern Zone) มีพื้นที่ทางการเกษตร 1.25 ล้านเฮกตาร์ พืชที่ปลูกที่สำคัญได้แก่ ยางพารา มะม่วงหิมพาน พริกไทย ไม้ผล ข้าว ป่าไม้ และการเลี้ยงสุกร โคเนื้อและการประมงเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
7. เขตที่ราบลุ่มปากแม่น้ำโขง (Mekong River Delta) มีพื้นที่ทางการเกษตร 2.88 ล้านเฮกตาร์ เป็นพื้นที่เพาะปลูกข้าวที่สำคัญรองลงมาคือไม้ผลชนิดต่าง ๆ เช่น มะพร้าว การเลี้ยงเป็ด สุกร และการประมงเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

การเข้ามาของยางพาราสู่เวียดนามเริ่มต้นจาก ในปี พ.ศ. 2440 เป็นปีที่ยางพาราถูกนำเข้ามาในเวียดนาม สวนยางที่ปลูกสร้างเชิงการค้าเกิดขึ้นแห่งแรกในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของเวียดนามในปี พ.ศ. 2449 โดยในปี พ.ศ. 2487 มีพื้นที่ถึง 108,400 เฮกตาร์ ก่อนเข้าสู่สภาวะตกต่ำจากสงครามโลก (General Statistical Office, 2004) ต้นยางพันธุ์ดีถูกทดลองปลูกครั้งแรกทางตอนเหนือของเวียดนามในปี พ.ศ. 2501 จากนั้นพัฒนาในระดับใหญ่ขึ้นในปี พ.ศ. 2504 และขยายพื้นที่ถึง 6,725 เฮกตาร์ในปี พ.ศ. 2506 สวนยางบางส่วนถูกทำลายโดยมรสุม พื้นที่สวนยางในภาคนี้จึงลดลง มีเพียง 4,528 เฮกตาร์ในปี พ.ศ. 2518 ในเขตพื้นที่สูง ต้นยางถูกทดลองปลูกในปี พ.ศ. 2463 สวนยางเชิงการค้าถูกพัฒนาขึ้นในปี พ.ศ. 2500 บนพื้นที่ 3,490 เฮกตาร์ในปี พ.ศ. 2518 ในปีพ.ศ. 2519 มีพื้นที่ปลูกยาง 76,600 เฮกตาร์ ปริมาณการผลิต 40,200 ตัน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 รัฐบาลเวียดนามมีนโยบายขยายพื้นที่ปลูกยางให้ถึง 700,000 เฮกตาร์ ในปีพ.ศ. 2558 หรือ 2563 ดังนั้นอัตราการขยายตัวของพื้นที่ปลูกยางใหม่จึงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วประมาณ 13,400 เฮกตาร์ต่อปี ในปี พ.ศ. 2549 พื้นที่ปลูกยางมีประมาณ 516,000 เฮกตาร์ ให้ผลผลิตยางธรรมชาติประมาณ 553,500 ตัน เมื่อปีที่แล้วยางธรรมชาติของเวียดนามส่งออกถึง 707,900 ตัน มูลค่ากว่า 1.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ รวมทั้งยางธรรมชาติที่นำเข้ามาจากประเทศอื่น ยางธรรมชาติอยู่ในอันดับ 2 ของปริมาณการส่งออกสินค้าเกษตรทั้งหมด ตามด้วยข้าว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 คิดเป็น 3.25% ของปริมาณการส่งออกทั้งหมดของเวียดนามในปีพ.ศ. 2549 เวียดนามปัจจุบันเป็นผู้ส่งออกยางธรรมชาติอันดับ 4 โดยมีไทย อินโดนีเซียและมาเลเซีย

ในปี พ.ศ. 2549 เวียดนามมีพื้นที่ปลูกยางประมาณ 516,100 เฮกตาร์ เพิ่มขึ้น 35,900 เฮกตาร์หรือ 7.5% จากปี พ.ศ. 2548 การเพิ่มขึ้นของพื้นที่ปลูกยางใหม่ในปี พ.ศ. 2549 อยู่ในระดับที่สูงที่สุดระหว่างปี พ.ศ. 2541-2549 เมื่อเร็ว ๆ นี้พื้นที่ปลูกยางอยู่ในอันดับ 2 ของพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจของประเทศ การผลิตยางมีการปรับปรุงทำให้ปริมาณเพิ่มจาก 468,600 ตันในปี พ.ศ. 2548 เป็น 553,500 ตันในปี พ.ศ. 2549 ผลผลิตเฉลี่ย 1,552 ตัน/เฮกตาร์ในปี พ.ศ. 2549 เพิ่มขึ้น 8.2% จากปี พ.ศ. 2548 การเพิ่มขึ้นของปริมาณผลผลิตยางธรรมชาติของเวียดนามมิใช่เกิดจากพื้นที่กรีดยามากขึ้น แต่เกิดจากการพัฒนาพันธุ์ยาง การบำรุงรักษาและการจัดการระดับแปลงที่มีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 1.1 พื้นที่ปลูกยางธรรมชาติและผลผลิตยางของเวียดนามระหว่างปี พ.ศ. 2544-2549

ปี	พื้นที่ (เฮกตาร์)	การผลิต (ตัน)	ผลผลิต (กก./เฮกตาร์/ปี)
2544	415,800	312,600	1,299
2545	428,800	331,400	1,360
2546	440,800	363,500	1,363
2547	454,100	419,000	1,385
2548	480,200	468,600	1,434
2549	516,100	553,500	1,552

ที่มา: General Statistical Office, 2006

ตารางที่ 1.2 พื้นที่ปลูกยางธรรมชาติและการผลิตยางของเวียดนามในปี พ.ศ. 2549 แบ่งตามพื้นที่

พื้นที่	พื้นที่ (เฮกตาร์)	การผลิต (ตัน)	ผลผลิต (กก./เฮกตาร์/ปี)
ตะวันออกเฉียงใต้	331,970 (64.3%)	431,080 (77.9%)	1,656
พื้นที่สูง	117,230 (22.7%)	93,600 (16.9%)	1,311
ชายฝั่ง	66,900 (13.0%)	28,840 (5.2%)	1,162

ที่มา: General Statistical Office, 2006

พื้นที่ปลูกยางหลักอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของเวียดนาม ตามด้วยบริเวณพื้นที่สูงและชายฝั่ง คิดเป็น 331,970 เฮกตาร์ 117,230 เฮกตาร์ และ 66,900 เฮกตาร์ ในปี พ.ศ. 2549 ตามลำดับ ผลผลิตที่สูงที่สุดอยู่ตะวันออกเฉียงใต้ มีปริมาณการผลิต 431,080 ตัน (ร้อยละ 77.9) ตามด้วยบริเวณพื้นที่สูง 93,600 เฮกตาร์และเขตชายฝั่ง 28,840 ตัน ผลผลิตเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2549 ประมาณ 1,656 กก./เฮกตาร์ ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ 1,311 กก./เฮกตาร์ ในเขตพื้นที่สูง และ 1,162 กก./เฮกตาร์ ในเขตพื้นที่ชายฝั่ง ในปี พ.ศ. 2549 การผลิตยางในเวียดนามมีการ

แบ่งเป็น พื้นที่ของรัฐ 71.6% ของการผลิตทั้งหมด แม้ว่าจะมีพื้นที่ขนาดใหญ่เพียง 57.5% ของพื้นที่ทั้งหมด ผลผลิตเฉลี่ยของสวนยางขนาดใหญ่ (Estate) คิดเป็น 1,661 กก./เฮกตาร์/ปี

ตารางที่ 1.3 พื้นที่ปลูกยางธรรมชาติและผลผลิตยางของเวียดนามในปี พ.ศ. 2549 แบ่งตามภาคส่วน

	รัฐเป็นเจ้าของสวน ยางขนาดใหญ่	สวนยางรายย่อย	รวม
พื้นที่ (เฮกตาร์)	297,000 (57.5%)	219,100 (42.5%)	516,100
การผลิต (ตัน)	396,160 (71.6%)	157,300 (28.4%)	553,500
ผลผลิต (กก./เฮกตาร์/ปี)	1,661	1,334	1,552

(Thung, 2007)

พื้นที่ปลูกยางของเกษตรกรรายย่อยและภาคเอกชนมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วจาก 141,000 เฮกตาร์ในปี พ.ศ. 2544 เป็น 219,000 เฮกตาร์ในปีพ.ศ. 2549 คิดเป็นพื้นที่ร้อยละ 42.5 ของพื้นที่ปลูกยางทั้งหมด แต่มีการผลิตเพียงร้อยละ 28.4 ผลผลิตได้รับการปรับปรุงจนถึง 1,334 กก./เฮกตาร์ในปี พ.ศ. 2549 โดย สูงกว่าปีที่แล้วร้อยละ 21.8 แต่ผลผลิตดังกล่าวยังคงต่ำ เนื่องจากยางยังมีอายุน้อยและมีการลงทุนต่ำกว่าปีที่แล้ว อย่างไรก็ตาม สวนยางเอกชนบางแห่งให้ผลผลิต 2 ตัน/เฮกตาร์ นอกจากนี้พื้นที่ 31,000 เฮกตาร์ของยางที่ปลูกใหม่และ 10,000 เฮกตาร์ของยางที่ปลูกทดแทนภายในโครงการ Agricultural Diversification Project ที่ได้เงินกู้มาจากธนาคารโลกและ AFD (French Development Agency) คาดว่าจะให้ผลผลิตเป็นที่น่าพอใจ Vietnam Rubber Group (VRG) เป็นผู้ผลิตรายรายใหญ่ที่สุดของเวียดนามซึ่งให้ผลผลิตที่สูงที่สุด 1,831 ตัน/เฮกตาร์โดยเฉลี่ย และ 1,966 ตัน 1,451 ตัน และ 1,271 ตัน/เฮกตาร์/ปี ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ บริเวณพื้นที่สูงและชายฝั่งตามลำดับในปี พ.ศ. 2549 เมื่อปี 2548 ยางพาราของ VRG ให้ผลผลิต 325,900 ตัน คิดเป็น 63.1% ของการผลิตยางธรรมชาติทั้งหมด ผลผลิตของสวนยางของ VRG เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากการใช้ยางพันธุ์ดี ซึ่งมีการจำแนกสายพันธุ์ การจัดการที่ดีและเทคนิคที่ดี นอกจากนี้ราคายางพาราที่สูงขึ้นและกำไรที่สูงขึ้นในปีล่าสุดกระตุ้นให้ VRG ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ใช้ปุ๋ยอินทรีย์และอินทรีย์ เครื่องป้องกันฝนยาป้องกันเชื้อรา การกรีดยางและสารกระตุ้นเป็นต้น

ตารางที่ 1.4 พื้นที่ การผลิตและผลผลิตยางของ VRG ในปี พ.ศ. 2549

พื้นที่	พื้นที่ (เฮกตาร์)	การผลิต (ตัน)	ผลผลิต (กก./เฮกตาร์/ปี)
ตะวันออกเฉียงใต้	162,085	278,920	1,966
พื้นที่สูง	44,035	38,830	2,271
ชายฝั่ง	17,316	8,150	1,451
รวมเฉลี่ย	223,436	325,900	1,831

ที่มา: VRG, 2006

ยางพารานับว่าเป็นพืชส่งออกที่ทำรายได้เป็นอันดับสองรองจากข้าว ปริมาณผลผลิตยางธรรมชาติที่เพิ่มขึ้นไม่ได้เกิดจากการเพิ่มของพื้นที่เพาะปลูกเท่านั้น แต่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการพัฒนาการจัดการพื้นที่ปลูก การปลูกและการปรับปรุงการเก็บเกี่ยวหรือการกรีดยังมีประสิทธิภาพได้ปริมาณน้ำยางเพิ่มมากขึ้น ขณะเดียวกันราคาผลผลิตของยางธรรมชาติที่สูงขึ้นโดยตลอด เป็นเครื่องกระตุ้นให้บริษัทต่างๆ ในประเทศเวียดนามลงทุนขยายพื้นที่ปลูกยางพาราทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น ในประเทศลาวและกัมพูชา การส่งออกยางธรรมชาติของเวียดนามตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีปริมาณเพิ่มขึ้นตลอด โดยในปี พ.ศ. 2549 มีปริมาณการส่งออกยาง 707,900 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2548 ถึงร้อยละ 20.6 คิดเป็นมูลค่า 1,300 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มูลค่าสูงกว่าปี พ.ศ. 2548 ถึงร้อยละ 60 ในกว่า 40 ประเทศทั่วโลก โดยเป็นผลผลิตที่ผลิตได้ในประเทศเวียดนามร้อยละ 85 ของผลผลิตทั้งหมดและนำเข้าจากประเทศต่างๆ คือประเทศไทย ร้อยละ 24.5 กัมพูชา ร้อยละ 16.1 อินโดนีเซีย 11.5 และมาเลเซีย ร้อยละ 4.9 จีนเป็นผู้นำเข้ารายใหญ่ที่สุดของเวียดนาม ด้วยปริมาณ 469,300 ตันในปี พ.ศ. 2549 คิดเป็นร้อยละ 66.4 ของการส่งออกยางธรรมชาติทั้งหมด ผู้นำเข้าอื่นๆ ได้แก่ เกาหลี เยอรมนี ไต้หวัน รัสเซีย และสหรัฐอเมริกา สินค้ายางที่เวียดนามส่งออกคือ SVR 3L คิดเป็น 280,842 ตันหรือ 39.7% ของปริมาณยางส่งออกทั้งหมดในปี พ.ศ. 2549 ตามด้วย SVR 10 จำนวน 111,138 ตัน หรือคิดเป็น 15.7% และน้ำยางข้น จำนวน 86,345 ตัน หรือ 12.2% น้ำยางข้นพุ่งขึ้นเป็น 3.43% เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2548

ตารางที่ 1.5 การส่งออกยางธรรมชาติของเวียดนาม ระหว่างปีพ.ศ. 2544-2549

ปี	ส่งออก (ตัน)	นำเข้า (ตัน)	ส่งออกสุทธิ (ตัน)
2544	308,100	24,900	283,200
2545	454,800	140,000	314,800
2546	432,300	119,000	314,106
2547	513,400	153,000	360,252
2548	587,100	141,510	445,600
2549	707,895	234,360	473,535

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์ประเทศเวียดนาม ปี 2550

ตารางที่ 1.6 ประเทศผู้นำเข้ายางจากเวียดนาม ในปี พ.ศ. 2548 และ 2549

ประเทศ	2548		2549	
	ตัน	สัดส่วน (%)	ตัน	สัดส่วน (%)
จีน	369,764	62.9	469,356	66.4
เกาหลี	29,053	4.9	32,184	4.5
เยอรมนี	20,718	3.5	29,939	4.2
ไต้หวัน	22,518	3.8	22,425	3.2
รัสเซีย	19,159	3.3	20,476	2.9
สหรัฐอเมริกา	19,216	3.3	17,318	2.4
เบลเยียม	14,998	2.6	12,323	1.74
อิตาลี	7,248	1.2	11,663	1.65
ญี่ปุ่น	11,521	2.0	111,556	1.63
มาเลเซีย	5,975	1.0	10,109	1.43
อื่นๆ	66,940	11.4	70,636	10.0
รวม	587,110	100	707,985	100

ที่มา: ศูนย์ข้อมูล กระทรวงการค้าเวียดนาม ปี 2550

ตารางที่ 1.7 ปริมาณการส่งออกยางของเวียดนามแยกตามประเภท ในปี พ.ศ. 2548 และ 2549

ประเภท	2548		2549		2549/2548
	ตัน	%	ตัน	%	
<u>ยางแท่ง</u>	457,476	77.92	567,403	80.14	
SVR L	-	-	5,935	0.84	0.84
SVR 3L	254,277	43.31	280,842	39.67	-3.64
SVR 5	5,930	1.01	9,136	1.29	0.28
SVR 10	92,646	15.78	111,138	15.70	-0.08
SVR 20	15,852	2.70	20,469	2.89	0.19
SVRCV60	16,087	2.74	30,167	4.26	1.52
SVR CV50	4,227	0.72	9,217	1.30	0.58
ยางผสม (Compound)	31,997	5.45	46,042	6.50	1.05
Skim Block	1,116	0.19	6,624	0.94	0.75
CSR L	35,344	6.02	15,337	2.17	-3.85
CSR 5			3,077	0.43	0.43
CSR 10			19,679	2.78	2.78
SIR 20			5,959	0.84	0.84

STR 20			3,781	0.53	0.53
น้ำยาง (Latex)	51,490	8.77	86,345	12.20	3.43
RSS 3	17,672	3.01	26,683	3.77	0.76
RSS			10,114	1.43	1.43
อื่นๆ	60,472	10.30	17,440	2.46	-7.84
รวม	587,110	100	707,985	100.0	

ที่มา: ศูนย์ข้อมูล กระทรวงการค้าเวียดนาม

ส่วนในปี 2550 ยอดส่งออกยางส่วนใหญ่จะส่งออกไปยังจีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น เยอรมนี และสหรัฐ จำนวน 830,000 ตัน มูลค่ารวมทั้งสิ้นเกือบ 1.4 พันล้านดอลลาร์ ในปี พ.ศ. 2550 เป็นสถิติที่สูงขึ้นร้อยละ 19.1 และเพิ่มขึ้นจากระดับในปี พ.ศ.2549 ที่ร้อยละ 8 โดยในช่วง 7 เดือนแรกของปี 2550 อยู่ที่ระดับ 344,000 ตัน มูลค่ารวม 659 ล้านดอลลาร์ เมื่อเทียบเป็นรายปี ปรับตัวลดลงร้อยละ 3.2 และร้อยละ 0.3 ตามลำดับ เวียดนามคาดการณ์รายได้จากการส่งออกยางไปยังสหภาพยุโรปในปี 2550 จำนวน 233.2 ล้านดอลลาร์ ปรับตัวเพิ่มขึ้นจากระดับปี พ.ศ.2549 ที่ระดับ 155.5 ล้านดอลลาร์ จำนวน 125 ล้านดอลลาร์ในปี 2548 และเกือบ 83.6 ล้านดอลลาร์ในปี 2547 โดยเวียดนามสามารถกวาดรายได้จากการส่งออกสินค้าไปยังจีนในช่วงปีที่ผ่านมากว่า 770 ล้านดอลลาร์ และตั้งเป้าเพิ่มพื้นที่ปลูกยางในประเทศเป็น 700,000 เฮกตาร์ ภายในปี พ.ศ.2553 จากเดิมที่ระดับ 500,000 เฮกตาร์ในปี 2548 และเร่งสร้างโรงงานผลิตรยางในประเทศเพิ่มอีกในเร็วๆนี้ (IQ biz ประจำวันที่ 9 สิงหาคม 2550) เวียดนามได้สร้างสถาบันวิจัยยางพารา นำเทคโนโลยีการผลิตยางแท่งของมาเลเซียมาใช้ และได้วางแผนพัฒนาการปลูกยางโดยจะขยายพื้นที่ปลูกยางจาก 1.88 ล้านไร่ในปี 2542 เป็น 4.37 ล้านไร่ในปี 2548 ข้อจำกัดของเวียดนาม คือ ยังผลิตรยางเพื่อการส่งออกได้ไม่มากเท่าที่ควร เพราะส่วนหนึ่งนำมาใช้ในประเทศ แต่เวียดนามน่าจะสามารถขยายการผลิตได้ในอนาคต เพราะมีพื้นที่เหมาะสม สามารถปลูกยางได้หลายพันธุ์

คุณแสง อุดมจารุณี ได้กล่าวว่า เวียดนามเป็นประเทศผู้ผลิตรยางธรรมชาติเป็นอันดับ 6 ของโลก ในปี 2541 เวียดนามผลิตรยางธรรมชาติได้ 0.22 ล้านตัน และเพิ่มขึ้นเป็น 0.36 ล้านตันในปี 2547 คิดเป็น 77% ทั้งนี้เกิดจากการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกยางพันธุ์ดีที่ได้จากการค้นคว้าวิจัยของสถาบันวิจัยยางเวียดนาม ผลผลิตรยางที่กรีตได้ในช่วงปีที่ 1-5 จะอยู่ที่ประมาณ 256 กก./ไร่ และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 480 กก./ไร่ ในช่วงปีที่ 5-10 ในขณะที่ผลผลิตรยางสูงสุดที่ไทยผลิตได้อยู่ที่ระดับ 294 กก./ไร่ นั่นคือเวียดนามให้ผลผลิตรยางสูงกว่าไทยถึง 64% ยางธรรมชาติที่ผลิตได้ประมาณ 90% นำไปผลิตเป็นยางแท่ง SVR (Standard Vietnamese Rubber) รองลงมาผลิตเป็นยางแผ่นรมควัน (4%) ส่วนที่เหลือเป็นน้ำยางข้น ซึ่ง GERUCO (Vietnam General Rubber Corporation) ได้ลงทุนสร้างโรงงานน้ำยางข้น เพื่อผลิตรน้ำยางข้น 2 ชนิด คือ HA, LA และวางแผนขยายการผลิตเป็น 500,000 ตัน/ปี ด้านการส่งออก เวียดนามเป็นผู้ส่งออก

ยางธรรมชาติเป็นอันดับ 4 ของโลก รองจากไทย อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ในปี 2541 เวียดนามส่งออกยางเป็นจำนวน 0.20 ล้านตัน เพิ่มขึ้นเป็น 0.35 ล้านตันในปี 2546 และยังมีนโยบายที่จะกำหนดให้ยางพาราเป็นสินค้าส่งออกเชิงกลยุทธ์ จึงผลักดันการส่งออกอย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี

อย่างไรก็ดี ยังมีผู้เสนอความคิดเห็นถึงการผลักดันให้ไทยเร่งการพัฒนายางพารา เนื่องจากเวียดนามมีการพัฒนาที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพกว่า ดังที่ นายสมพร สิริโปราณานนท์ รองประธานกรรมการหอการค้าจังหวัดสงขลา และประธานกรรมการฝ่ายโลจิสติกส์ หอการค้าจังหวัดสงขลา เปิดเผยว่า เมื่อเร็วๆ นี้หอการค้าจังหวัดสงขลาได้เชิญนายอีเวน โลเย็น อดีตผู้จัดซื้อยางพารา บริษัท Pipelly ซึ่งเป็นบริษัทผู้ซื้อยางรายใหญ่ของโลก มาร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ประกอบอุตสาหกรรมยางในจังหวัดสงขลา นายอีเวนได้ให้ความเห็นว่า ถึงเวลาแล้วที่ไทยจะต้องหันมาดูแลตัวเอง อย่าได้หลงปลื้มจลิมพัฒนาเพื่ออุตสาหกรรมของตัวเอง เพราะหากไม่กำจัดตัวเอง อนาคตอาจจะไม่สามารถรักษาความเป็นผู้นำตลาดยางพาราโลกไว้ได้ เนื่องจากมีคู่แข่งที่น่ากลัวหลายประเทศ โดยเฉพาะเวียดนาม จุดด้อยของประเทศไทยที่จะส่งผลกระทบต่อความเป็นผู้นำตลาดยางพาราของไทย คือ

1. ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ส่งผลกระทบให้กำลังผลิตลดลง และส่งผลกระทบต่อเนื้อทำให้นักลงทุนไม่กล้าเข้ามาในพื้นที่

2. เนื้ห้เวิ้ร้กช้ะบ้ีวและย้ีบ้ีวของไทยที่แข็งแรงเกินไป ประเทศไทยเป็นตลาดที่เปิด ทำให้ไม่มีการควบคุม การต่อรองระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย เกิดสถานการณ์การต่อรองและแข่งขันด้านราคา เป็นการต่อสู้กัน ซึ่งทั่วโลก ไทยเป็นตลาดที่เปิดที่สุด

ประเทศไทยมีการผลิตยางดิบ ยางแผ่นรมควันและเศษยางจำนวนมาก แต่ผลิตภัณฑ์ที่ประเทศไทยส่งออกมากที่สุด คือ ยางแท่ง ซึ่งเป็นการนำเศษยางมาผสมกับยางแผ่น แต่เศษยางของไทยเป็นเศษยางที่สกปรกมาก ที่ผ่านมามีการรณรงค์ให้มีการทำยางแผ่นให้สะอาด แต่ไม่มีการบอกเกษตรกรถึงเศษยาง นอกจากนี้มีข้อสังเกตว่า บุคคลากรที่จะทำงานในอุตสาหกรรมยางเริ่มน้อยลง หากในพื้นที่มีห้างสรรพสินค้า แรงงานที่อาจจะเคยทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมยาง ก็จะเปลี่ยนงานไปทำงานในห้างแอร์แทน อย่างเช่นที่ระยอง ไม่มีแรงงานไทยเพียงพอ ทำให้ผู้ประกอบการต้องนำรถบัสไปรับแรงงานพม่ามาทำงาน ประเด็นต่อมา คือ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ซึ่งประเทศไทยต้องพึ่งพาดอลลาร์สหรัฐสูง นายอีเวน กล่าวว่า ธุรกิจยางของไทยจะแข่งขันกับตลาดเกิดใหม่ได้ จะต้องทำให้ต้นทุนแฝงหมดไป ทุกวันนี้การส่งออกยางพาราของไทยต้องไปลงที่ทำเรือปีนัง ซึ่งค่าขนส่งตรงนี้ ผู้ขายเป็นผู้แบกรับไม่ใช่ผู้ซื้อ ต้นทุนตรงนี้ทำไม่มาพัฒนาท่าเรือของตน และในส่วนของผู้ประกอบการทำอะไร ถึงจะกล้าที่จะเข้าไปลงทุนในลาว ในอินโดนีเซีย ซึ่งน่าจะทำได้ ไม่น่าจะปล่อยให้เวียดนามซึ่งอยู่หลังไทย 4-5 อันดับ ก้าวไปก่อน เรบอ้กกับคนทุกคนว่าเราเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ แต่เพียงน้้งบอ้กคนอื่นไม่ก้้าวออกไป ในอนาคตอาจจะไม่ใช่เราที่ใหญ่อีกต่อไป ช่วงนี้เป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุด ในการ

พัฒนาจุดด้อยของไทย เพราะเป็นช่วงที่ทุกอย่างกำลังไปได้ดี แต่เราต้องมองให้ลึกถึงปัญหาและเตรียมการรับมือในสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

หากย้อนมาพิจารณาถึงศักยภาพของประเทศไทย ในมุมมองของ ที่มา การผลิต พื้นที่ การตลาด นโยบายของรัฐและหน่วยงานที่สนับสนุน เราจะพบว่ายางพาราเข้ามาในประเทศไทย เมื่อครั้งที่เจ้าพระยาธรรมาธิราชบุรีเดินทางไปมาเลเซีย ท่านได้เห็นสวนยางพารา จึงคิดนำยาง มาปลูกในไทยบ้าง แต่รัฐบาลอังกฤษซึ่งยึดครองมาเลเซียขณะนั้นอยู่ไม่อนุญาต ต่อมาในพ.ศ. 2444 พระสถลสถานพิทักษ์ซึ่งได้เดินทางไปดูงานที่อินโดนีเซีย สามารถนำกล้ายางกลับมาได้ จึงนำกล้ายางต้นแรกไปปลูกที่บ้านพัก ที่อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง เพราะต้นยางเจริญเติบโตดี มาก การปลูกจึงได้ขยายมากขึ้นๆ จนมีเนื้อที่ถึง 45 ไร่ จากนั้นพระยาธรรมาธิราชบุรีจึง จัดให้ข้าราชการไปเรียนวิชาปลูกยางเพื่อนำไปถ่ายทอดให้ชาวบ้านรู้จักปลูก รู้จักทำสวนยาง บ้าง และได้นำพันธุ์ยางดีๆ ไปแจกจ่ายให้คนได้รู้จักปลูกยางกันแพร่หลายจนทำให้ท่านได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดายางพาราของไทยมาจนทุกวันนี้

ในด้านของการผลิตและการส่งออกนั้น ประเทศไทยถือเป็นประเทศผู้ส่งออกยาง ธรรมชาติอันดับหนึ่งของโลก ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรระบุว่าพื้นที่ปลูก ยางพารารวมทั้งประเทศในปี 2549 มีเนื้อที่ยืนต้น 14,338,046 ไร่ เนื้อที่กรีตได้ 10,896,957 ไร่ ให้ผลผลิต 3,071,218 ตัน คิดเป็นปริมาณผลผลิตต่อไร่ 282 กิโลกรัม

ตารางที่ 1.8 เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่กรีตยาง ผลผลิตและผลผลิตต่อไร่ ระหว่างปี 2548-2549

ภาค	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)		เนื้อที่กรีตได้ (ไร่)		ผลผลิต (ตัน)		ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)	
	2548	2549	2548	2549	2548	2549	2548	2549
ภาคเหนือ	98,101	198,171	10,026	11,702	2,038	2,708	203	231
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1,004,136	1,539,623	379,277	456,066	95,705	117,303	252	257
ภาคกลาง	1,567,420	1,644,704	1,100,773	1,141,264	295,313	312,393	268	274
ภาคใต้	10,926,161	10,955,548	9,083,432	9,287,925	2,587,262	2,638,814	285	284

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 1.9 เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่กรีตได้ ผลผลิตและผลผลิตต่อไร่ ปี 2549 และปี 2550

ภาค	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)		เนื้อที่กรีตได้ (ไร่)		ผลผลิต (ตัน)		ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)	
	2549	2550	2549	2550	2549	2550	2549	2550
รวมทั้งประเทศ	14,353,567	15,356,703	10,893,098	11,051,862	3,070,520	3,024,207	282	274
ภาคเหนือ	213,692	402,214	7,843	20,641	2,010	4,788	256	232
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1,539,623	2,143,206	456,066	524,155	117,303	136,128	257	260
ภาคกลาง	1,644,704	1,697,967	1,141,264	1,200,700	312,393	338,977	274	282
ภาคใต้	10,955,548	11,113,316	9,287,925	9,306,366	2,638,814	2,544,314	284	273

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ในด้านการแปรรูปนั้น ยางพาราในประเทศไทยมีการปลูกสร้างตลอดทั้งปี โดยมีระยะเวลาเก็บเกี่ยวตลอดปียกเว้นเดือนมีนาคม-เมษายน ซึ่งเป็นช่วงต้นยางผลัดใบ สวนยางขนาดเล็กของไทยมีจำนวนมากกว่า 1 ล้านราย กระจายอยู่ในภาคใต้ประมาณร้อยละ 90 ที่เหลือร้อยละ 10 อยู่ในภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ สวนยางขนาดเล็กมีสัดส่วนเป็นร้อยละ 95 ของสวนยางทั้งหมดของประเทศ สวนยางขนาดเล็กส่วนใหญ่ผลิตยางในรูปแบบแผ่นดิบ นอกจากจะผลิตยางแผ่นดิบแล้วยังมีสวนยางในบางจังหวัดนิยมผลิตยางก้อนถ้วย (Cup Lump) หรือเศษยาง ซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตยางแท่งชั้น 20 (STR20) ประมาณร้อยละ 83 ของสวนยางทั้งหมด ผลิตยางในรูปแบบแท่ง ประเภท ยางแผ่นรมควัน ยางแผ่นดิบ ยางก้อนถ้วย เศษยาง ขี้ยาง และเพี้ยร้อยละ 17 ของสวนยางทั้งหมดขายยางในรูปแบบน้ำยางสด (สำนักงานกองทุนสงเคราะห์สวนยางจังหวัดพิษณุโลก, 2550) การเพิ่มขึ้นของปริมาณการผลิตยางส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ปลูกยางใหม่ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และผลผลิตยางธรรมชาติโดยรวมในปี 2549 เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 4.1 หรือประมาณ 2.95 ล้านตัน เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2548 ซึ่งอยู่ในระดับ 2.83 ล้านตัน เนื่องจากปริมาณฝนน้อยกว่าทุกปีที่ผ่านมาในประเทศผู้ผลิตยางที่สำคัญในช่วงครึ่งปีหลังปี 2549 ซึ่งทำให้มีโอกาสนในการกรีดยางได้เพิ่มขึ้น ส่วนประเทศเวียดนามมีการขยายพื้นที่การปลูกยางธรรมชาติมากอย่างเป็นนัยสำคัญ โดยในปี 2549 เนื้อที่ปลูกยางของเวียดนามจะเพิ่มขึ้นเป็น 5 แสนเฮกตาร์ (ประมาณ 3.13 ล้านไร่) และมีมูลค่ารวมของการส่งออกทั้งปี 2549 มากกว่า 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ซึ่งทำให้ประเทศเวียดนามยังคงเป็นคู่แข่งสำคัญการส่งออกยางธรรมชาติของประเทศไทยทั้งในตลาดประเทศจีน (บริษัทศรีตรังแอโกรอินดัสทรี, แบบ 56-1)

ตารางที่ 1.10 ผลผลิตยางธรรมชาติของไทย

ปี	ปริมาณการผลิต (เมตริกตัน)	ปริมาณการส่งออก (เมตริกตัน)	ใช้ในประเทศ (เมตริกตัน)	สต็อก (เมตริกตัน)
2536	1,553,384	1,396,783	130,236	115,561
2537	1,717,861	1,604,964	132,195	96,546
2538	1,804,788	1,635,533	153,159	113,030
2539	1,970,265	1,762,989	173,671	147,669
2540	2,032,714	1,837,148	182,020	159,374
2541	2,075,950	1,839,396	186,379	209,546
2542	2,154,560	1,886,339	226,917	250,850
2543	2,346,487	2,166,153	242,549	188,635
2544	2,319,549	2,042,079	253,105	213,000
2545	2,615,104	2,354,416	278,355	196,680
2546	2,876,005	2,573,450	298,699	202,240
2547	2,984,293	2,637,096	318,649	232,560
2548	2,937,158	2,632,398	334,649	204,256
2549	3,136,993	2,771,673	320,885	249,895

ที่มา: สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร

ในด้านระบบการตลาดยางพาราของไทยนั้น ได้แก่ ระบบตลาดยางที่ซื้อขายโดยมีการส่งมอบ (Physical Market) ภายในประเทศแยกออกเป็นระบบตลาดท้องถิ่นและระบบตลาดกลางยางพารา

(1) ระบบตลาดยางท้องถิ่น เป็นระบบที่ซื้อขายโดยมีการส่งมอบยางจริงภายในประเทศ ชาวสวนยางส่วนใหญ่นิยมขายยางผ่านระบบตลาดท้องถิ่นจะเห็นได้จากประมาณร้อยละ 94 ของปริมาณยางทั้งประเทศซื้อขายผ่านระบบตลาดท้องถิ่น ประกอบด้วย ร้านค้ายาง ซึ่งกระจายอยู่ใน 46 จังหวัดทั่วประเทศ ในปี 2546 มีผู้จดทะเบียนเป็นผู้ค้ายาง จำนวนทั้งสิ้น 2,429 รายและจดทะเบียนเป็นผู้ส่งออกยางจำนวน 321 ราย ระบบตลาดท้องถิ่นจะประกอบด้วยพ่อค้ารับซื้อยางหลายระดับ เริ่มตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล ระดับอำเภอและระดับจังหวัด โรงงานแปรรูปซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ส่งออกด้วย โดยทั่วไปจะรับซื้อยางจากพ่อค้ารายใหญ่ระดับอำเภอหรือจังหวัด ไม่นิยมที่จะรับซื้อยางจากเกษตรกรรายย่อยทั่วไป เนื่องจากจะเป็นการยุ่งยากในการจัดการ นอกจากเกษตรกรจะขายยางโดยลำพังตนเองแล้ว ในบางจังหวัดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการรวมกลุ่มขายยางอยู่เป็นจำนวนมาก และมีการผลิตยางแผ่นรมควันในรูปของสหกรณ์กองทุนสวนยางในบางจังหวัดทางภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่การดำเนินการในลักษณะดังกล่าวยังแพร่หลายไม่มากนักเมื่อเทียบกับการที่เกษตรกรผลิตและขายยางโดยลำพัง

(2) ระบบตลาดกลางยางพารา เป็นระบบตลาดที่ซื้อขายที่มีการส่งมอบอย่างจริง เช่นเดียวกับระบบตลาดทองคำ เริ่มเกิดขึ้นในประเทศไทย เมื่อปี 2534 ตลาดกลางยางพาราแห่งแรก จัดตั้งที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ต่อมาในปี 2542 ตลาดกลางยางพาราสุราษฎร์ธานีก็ได้เริ่มเปิดดำเนินการและในปี 2544 ตลาดกลางยางพารานครศรีธรรมราชก็ได้ให้บริการซื้อขายยาง นอกจากการให้บริการซื้อขายยางประเภทต่าง ๆ เช่น ยางแผ่นดิบยางแผ่นรมควัน ยางแผ่นผึ่งแห้ง ยางก้อนถ้วยและน้ำยางสดแล้ว ตลาดกลางยางพาราหาดใหญ่ยังให้บริการซื้อขายยางผ่านห้องค้ายางและตลาดกลางยางพาราทั้ง 3 แห่งมีคลังสินค้าขนาดความจุประมาณ 16,000 ตัน ให้บริการเก็บฝากยางแก่เกษตรกร เอกชนและการเก็บฝากยางตามโครงการแทรกแซงตลาดยางพาราของรัฐบาลด้วยและการให้บริการสนเทศข้อมูลด้านยางก็เป็นส่วนหนึ่งของการให้บริการของตลาดกลางยางพาราทั้ง 3 แห่ง

(3) ระบบตลาดซื้อขายล่วงหน้า นอกจากการซื้อขายยางในตลาดที่มีการส่งมอบอย่างจริง (Physical Market) แล้ว ยังมีการซื้อขายยางล่วงหน้า (Future Market) อีกด้วยเช่นกัน ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า (The Agricultural Future Exchange of Thailand: AFET) ได้เปิดดำเนินการซื้อขายยางแผ่นรมควันชั้น 3 (RSS3) เมื่อเดือนพฤษภาคม 2547 ซื้อขายสัญญาล่วงหน้า ระยะเวลา 2-6 เดือน ในระยะแรกที่ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าเปิดดำเนินการ ปริมาณสัญญาซื้อขายยาง ยังมีจำนวนไม่มากนัก แต่ในอนาคตคาดว่า บทบาทของตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าต่อการค้าและราคายางจะมีมากขึ้น

นโยบายด้านภาษีของไทยนั้น ภาครัฐมีนโยบายในการเรียกเก็บค่าสงเคราะห์การทำสวนยาง (Cess) จากการส่งออกยางธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์ในการนำรายได้จากการจัดเก็บดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาส่งเสริมกิจการยางพารา โดยรายได้ดังกล่าวจะถูกนำไปใช้ในการดำเนินการส่งเสริม การปลูกยางธรรมชาติทดแทนด้วยยางพันธุ์ดีและการค้นคว้าวิจัย สำหรับอัตราภาษีสำหรับการส่งออกนั้น จะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ที่ภาครัฐเป็นผู้กำหนด (การคำนวณอยู่บนพื้นฐานของราคาต่อกิโลกรัม) ทั้งนี้ ตั้งแต่ปี 2531-2546 อัตราการจัดเก็บภาษีเริ่มต้นจากกิโลกรัมละ 0.50 บาทถึง 1.70 บาท ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนลดลงเป็นไปตามนโยบายของรัฐในขณะนั้น โดยตั้งแต่ปี 2546-ปัจจุบัน อัตราการจัดเก็บอยู่ที่ 1.40 บาทต่อกิโลกรัม สำหรับยางแผ่น ยางแท่ง ส่วนน้ำยางข้นจะเป็นร้อยละ 60 ของราคาดังกล่าว (บริษัท ศรีตรังแอมโมเนียม จำกัด, แบบ 56-1)

อย่างไรก็ตาม ได้มีการศึกษาศักยภาพการผลิต การตลาดและขีดความสามารถในการแข่งขันของยางพาราในเวียดนามและไทยขึ้น โดยศึกษาในตลาดเป้าหมาย 3 ตลาดคือ จีน ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา จากผลการศึกษาพบว่าในหลายด้าน ไทยเรามีศักยภาพมากกว่าเวียดนามอยู่มากทั้งในตลาดญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา แต่ศักยภาพบางประการเมื่อมองในตลาดจีน พบว่าเวียดนามมีศักยภาพมากกว่าไทย ทั้งนี้เนื่องจากเวียดนามมีลักษณะภูมิประเทศใกล้กับจีนมากกว่าไทย และรัฐบาลของเวียดนามมีนโยบายด้านภาษีที่เอื้อต่อการค้าขายกับจีนมากกว่าไทย หากพิจารณาถึงค่าโลจิสติกส์เวียดนามย่อมได้เปรียบไทยในตลาดจีน

จากการศึกษาวิจัยสถานการณ์การผลิตและการตลาดยาง จากผลการศึกษาของ แอลเอ็มซี อินเตอร์เนชันแนล (LMC International) และ องค์กรศึกษาทางระหว่างประเทศ (IRSG หรือ International Rubber Study Group) พบว่า ความต้องการใช้ยางธรรมชาติของโลกในปี 2578 จะเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า หรือประมาณ 15.027 ล้านตัน จากปัจจุบันอยู่ที่ 8-9 ล้านตัน คาดว่าช่วงปี 2549-2578 การขยายตัวของปริมาณการผลิตและการใช้ยางธรรมชาติ มีอัตราเฉลี่ย 4.09% และ 3.73% ต่อปี ขณะที่ยางสังเคราะห์มีการผลิตและการใช้เฉลี่ย 2.62% และ 2.74% ต่อปี ขณะเดียวกัน LMC International ยังคาดการณ์แนวโน้มการผลิตยางธรรมชาติในอนาคตว่า ภายในอีก 15 ปีข้างหน้า ประเทศอินโดนีเซียจะก้าวขึ้นสู่การเป็นผู้ผลิตและส่งออกยางธรรมชาติอันดับหนึ่งของโลก เนื่องจากมีศักยภาพสูง ทั้งวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการขยายพื้นที่ปลูกทั้งปลูกแทนและปลูกใหม่มากกว่าประเทศผู้ผลิตอื่นๆ ปัจจุบันอินโดนีเซียมีพื้นที่สวนยาง 20.38 ล้านไร่ เป็นสวนยางที่กรีดได้แล้ว 15.38 ล้านไร่ ได้ผลผลิต 2.2-2.3 ล้านตัน คาดว่าการผลิตยางธรรมชาติของอินโดนีเซียจะขยายตัว 3% ต่อปี หรือเพิ่มขึ้นเป็น 5.106 ล้านตัน ในปี 2578 ขณะที่การพยากรณ์การผลิตยางธรรมชาติของไทย จะขยายตัวในอัตราเฉลี่ย 1-2% ต่อปี หรือเพิ่มขึ้นเป็น 3.825 ล้านตัน โดยไทยจะปรับตัวเข้าสู่การเป็นผู้ใช้ยางมากขึ้น ประเทศจีนจะยังคงเป็นประเทศผู้ใช้ยางธรรมชาติ ที่มีอัตราการขยายตัวของการใช้สูงที่สุดเฉลี่ย 8.9% ต่อปี รองลงมาคือ อินเดีย และสหรัฐอเมริกา

นายแสง อุดมจารุณี ประธานกรรมการบริหาร บริษัท ร่วมทุนยางพาราระหว่างประเทศ (IRCO) กล่าวถึงความต้องการยางธรรมชาติและยางสังเคราะห์ของโลกรวม 21 ล้านตัน เป็นความต้องการยางธรรมชาติ 41% หรือ 8.6 ล้านตัน ที่เหลือ 59% เป็นการใช้ยางสังเคราะห์ หรือประมาณ 12.5 ล้านตัน เป็นอัตราที่ลดลงจากก่อนหน้านี้ มีการใช้ยางสังเคราะห์มากถึง 70% อัตราการใช้ยางสังเคราะห์กับยางธรรมดานั้น จะขึ้นอยู่กับแต่ละอุตสาหกรรม เช่น ยางรถยนต์ ปัจจุบันหันมาใช้ยางธรรมชาติเป็นวัตถุดิบมากขึ้น เนื่องจากจะให้ความปลอดภัยมากกว่า ดังนั้น ส่วนหนึ่งที่มีความต้องการยางธรรมชาติมีมากขึ้นนี้ มาจากการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนการใช้ยางธรรมชาติของอุตสาหกรรมยานยนต์ จากการวิเคราะห์ของ IRCO คาดว่า ในปี 2578 ความต้องการยางของโลกจะเพิ่มขึ้นเป็น 26 ล้านตัน แยกเป็นยางธรรมชาติ 10.5 ล้านตัน และยางสังเคราะห์ 15.5 ล้านตัน จากผลการวิเคราะห์ องค์กรเศรษฐกิจระหว่างประเทศ พบว่า อีก 10 ปีข้างหน้า ความต้องการยางพาราของโลกยังมีเพิ่มขึ้น แต่เป็นการเพิ่มขึ้น ในอัตราที่ลดลง ปี 2543-2548 จะเพิ่มขึ้น 18% ปี 2548-2553 เพิ่มขึ้น 12% ปี 2553-2558 เพิ่มขึ้น 11% ปี 2558-2563 เพิ่มขึ้น 10% ปี 2563-2573 จะเพิ่มขึ้นปีละ 9% ส่วนปี 2578 จะเพิ่มขึ้น 8% การที่รัฐบาลส่งเสริมการปลูกยาง 1 ล้านไร่ ตั้งแต่ปี 2547-2549 น่าจะทำให้สอดคล้องต่อความต้องการของโลก ผลการวิเคราะห์ยังพบว่าในปี 2578 ความต้องการของยางธรรมชาติจะเพิ่มขึ้นเป็น 16 ล้านตัน จากปัจจุบันอยู่ที่ 8.5 ล้านตัน ขณะที่ยางสังเคราะห์จะเพิ่มขึ้นเป็น 14 ล้านตัน จากปัจจุบันที่มีความต้องการ 12.5 ล้านตัน ปี 2553 เพิ่มขึ้นเป็น 14 ล้านตัน ปี 2558 เพิ่มขึ้นเป็น 15.5 ล้านตัน ปี 2563 เพิ่มขึ้นเป็น 17 ล้านตัน ปี 2568 เพิ่มขึ้น

เป็น 18.5 ล้านตัน ปี 2573 เพิ่มขึ้นเป็น 20 ล้านตัน และปี 2578 จะเพิ่มขึ้น 21.3 ล้านตัน ความต้องการยางธรรมชาติในปี 2578 คาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 15 ล้านตัน แต่ศักยภาพการผลิตยางของทั้ง 3 ประเทศ คือ ไทย อินโดนีเซียและมาเลเซีย สามารถผลิตได้ประมาณ 10.6 ล้านตัน ไทยคาดว่าจะผลิตได้ 5.3 ล้านตัน อินโดนีเซีย 3.5 ล้านตัน มาเลเซีย 1.8 ล้านตัน ดังนั้น เมื่อเทียบกับความต้องการในตลาดโลกปี 2578 ยังขาดแคลนอยู่ประมาณ 5-6 ล้านตัน จะเห็นว่าแนวโน้มราคายางจะยังสูงขึ้น จากการคำนวณของผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์ องค์การระหว่างประเทศ พบว่า ปี 2553 ต้นทุนการผลิตยางของไทยจะเพิ่มเป็น 44 บาทต่อกิโลกรัม ปี 2558 เพิ่มขึ้น 56 บาทต่อกิโลกรัม ปี 2563 เพิ่มขึ้น 72 บาทต่อกิโลกรัม ปี 2568 เพิ่มขึ้น 90 บาทต่อกิโลกรัม ปี 2573 เพิ่มขึ้น 125 บาทต่อกิโลกรัม และ ปี 2578 เพิ่มขึ้น 148 บาทต่อกิโลกรัม ขณะที่ มาเลเซีย ปี 2578 ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น 175 บาทต่อกิโลกรัม ส่วนอินโดนีเซียปี 2578 เพิ่มขึ้น 125 บาทต่อกิโลกรัม เฉลี่ยทั้ง 3 ประเทศในปี 2578 ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ 135 บาทต่อกิโลกรัม การที่รัฐบาลสนับสนุนให้มีการขยายพื้นที่ปลูกยาง อีก 1 ล้านไร่ น่าจะสอดคล้องกับภาพรวมการใช้ยางทั้งหมด ทั้งนี้การปลูกยางพาราในเขตภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ แม้ว่าจะได้ผลผลิตน้อยกว่าในเขตภาคใต้ แต่จะให้ผลประโยชน์ด้านอื่น โดยจะส่งผลให้ประชากรในแถบนี้มีรายได้มากขึ้น ส่วนภาคใต้พื้นที่ที่มีจำกัด และมีแรงงานน้อย จึงน่าจะปลูกยางอื่นที่ให้ผลดี และใช้แรงงานน้อยกว่า (หนังสือพิมพ์ กรุงเทพธุรกิจ ประจำวันอังคารที่ 5 กันยายน 2549) องค์การเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศได้คาดการณ์ความต้องการใช้ยางของโลกมีรายละเอียด ดังนี้

ปริมาณ (ล้านตัน)	2553	2558	2563	2568	2573	2578
ความต้องการใช้	14.0	15.5	17.0	18.5	20.0	21.3
อัตราขยายตัว (%)	12.0	10.7	9.7	8.8	8.1	6.5

ทั้งนี้ จากความต้องการใช้ยางของโลกในปี 2578 ซึ่งมีปริมาณ 21.3 ล้านตัน แบ่งเป็นความต้องการใช้ยางธรรมชาติจำนวน 15 ล้านตัน (ยางสังเคราะห์ 6.3 ล้านตัน) ขณะที่คาดว่าปริมาณผลผลิตยางธรรมชาติของผู้ผลิตรายใหญ่ของโลก ทั้งไทย อินโดนีเซีย และมาเลเซีย จะมีเพียง 10.6 ล้านตัน ในจำนวนดังกล่าวเป็นผลผลิตของไทย 5.3 ล้านตัน อินโดนีเซีย 3.5 ล้านตัน และมาเลเซีย 1.8 ล้านตัน นอกจากนี้ องค์การเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศยังคาดการณ์ต้นทุนการผลิตยางธรรมชาติของประเทศผู้ผลิตสำคัญ มีรายละเอียด ดังนี้

ต้นทุนการผลิต (บาทต่อกิโลกรัม)	2553	2558	2563	2568	2573	2578
ไทย	44	56	72	90	125	148
มาเลเซีย	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	175
อินโดนีเซีย	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	135

เป็นที่ทราบกันว่าจากราคายางพาราที่เพิ่มสูงขึ้น ทุกประเทศที่มีศักยภาพในการผลิตต่างพยายามขยายพื้นที่ปลูกยางในประเทศ ส่วนประเทศที่มีพื้นที่จำกัด จึงหาทางออกโดยการไปลงทุนปลูกยางในประเทศเพื่อนบ้าน เวียดนามได้ขยายพื้นที่ปลูกยางไปในลาวและกัมพูชาเช่นเดียวกัน โดยได้ทำสัญญาเช่าที่ดินในแขวงจำปาสักประมาณ 65,000 ไร่ เช่นเดียวกับทุกๆ ประเทศไม่ว่าจะเป็นจีนหรือไทย โดยมีแผนการขยายพื้นที่ ดังนี้

ตารางที่ 1.11 แผนการขยายการปลูกยางของประเทศผู้ผลิตรายสำคัญ

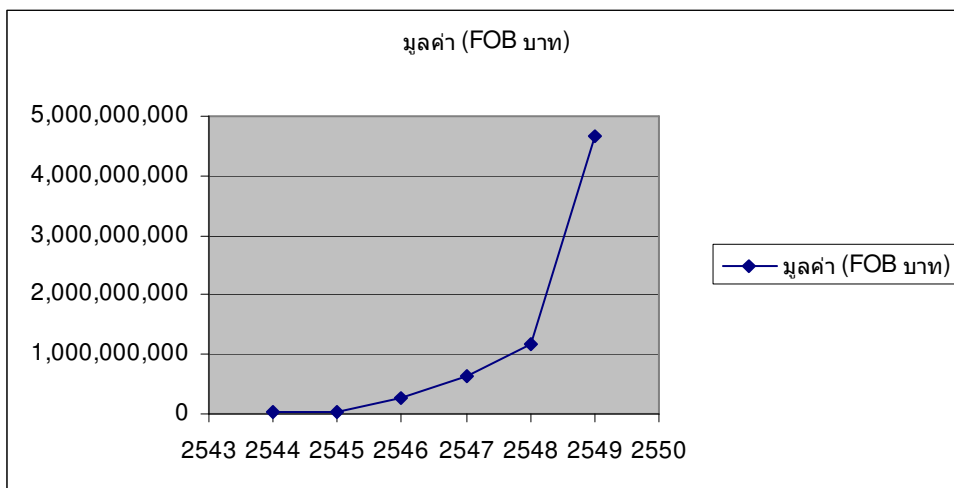
ประเทศ	เนื้อที่/ผลผลิตยาง	แผนการขยายพื้นที่ปลูกยาง
ไทย	เนื้อที่ 13 ล้านไร่ ผลผลิต 2.9 ล้านตัน	เพิ่มพื้นที่ปลูกยางอีก 1 ล้านไร่ ในปี 2547-2549 โดยเป็นการขยายพื้นที่ปลูกยางไปยังภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งคาดว่าจะผลิตรายางพาราจะสามารถเพิ่มขึ้นได้ 250,000 ตัน/ปี และพื้นที่ยางที่มีการส่งเสริมให้ปลูกเพิ่มนี้จะเริ่มทยอยให้ผลผลิตตั้งแต่ปี 2553 และจะให้ผลผลิตได้เต็มที่ในปี 2556
อินโดนีเซีย	เนื้อที่ 21.45 ล้านไร่ ผลผลิต 1.85 ล้านตัน	เพิ่มพื้นที่กรีดยางของสวนใหม่ในเกาะสุมาตรา ซึ่งได้คาดการณ์ผลผลิตในปีนี้อาจจะสามารถขยายตัวเพิ่มขึ้นอีก 7.5%
มาเลเซีย	เนื้อที่ 8.45 ล้านไร่ ผลผลิต 1.1 ล้านตัน	ขยายปริมาณการผลิตทั้งในสวนยางขนาดใหญ่และรายย่อยเพื่อให้มีผลผลิตขึ้นอีกประมาณ 25% หรือเป็นปริมาณ 1.24 ล้านตัน
จีน	เนื้อที่ 3.86 ล้านไร่ ผลผลิต 0.48 ล้านตัน	ขยายพื้นที่ปลูกยางพาราในประเทศมากขึ้น พร้อมทั้งขยายพื้นที่เพาะปลูกในประเทศลาว โดยทำสัญญาเช่าที่ดินกับทางการลาวเป็นระยะเวลา 30 ปี ซึ่งจีนเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการดูแลต้นยางตลอดช่วงเวลา 6-7 ปีแรก จากนั้นจะมีการแบ่งผลประโยชน์กันแบบ contract farming ในสัดส่วน 60:40
เวียดนาม	เนื้อที่ 2.92 ล้านไร่ ผลผลิต 0.4 ล้านตัน	ขยายพื้นที่ปลูกยางในประเทศโดยคาดว่าจะในปีนี้จะเพิ่มเนื้อที่ปลูกยางเป็น 3.13 ล้านไร่ พร้อมทั้งขยายพื้นที่เพาะปลูกในประเทศลาวโดย บริษัท Vietnam-Laos Rubber Joint-Stock Company ได้ทำสัญญาเช่าที่ดินในแขวงจำปาสัก เนื้อที่ 10,000 เฮกตาร์ หรือประมาณ 65,000 ไร่

ที่มา: ฝ่ายวิจัย บมจ.ธนาคารกรุงศรีอยุธยา (2547)

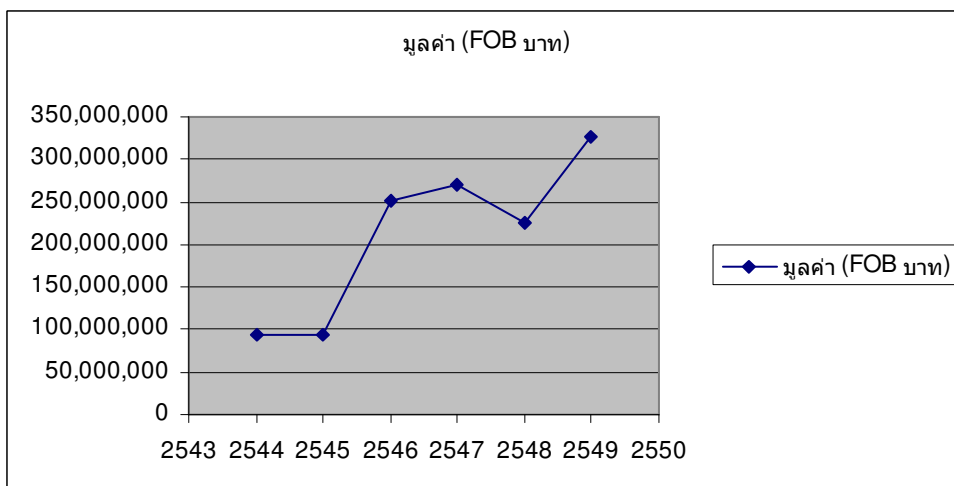
เหตุใดเราจึงมองเวียดนามว่าเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญที่ควรประสานประโยชน์ด้วยนั้น มีเหตุผลสนับสนุนแนวคิดเพื่อเพิ่มศักยภาพของตลาดยางในปัจจุบันและตลาดยางในอนาคตเพื่อความเข้มแข็งของประเทศไทยคือ

1. ประเทศเวียดนามมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศจีนซึ่งเป็นประเทศผู้บริโภครายที่สำคัญทำให้ต้นทุนการขนส่งสินค้าไปจีนถูกกว่าไทย และเวียดนามเองก็มีมาตรการด้านภาษีที่เอื้อต่อจีนมากกว่าไทย นอกจากนี้จีนยังมีอาณาเขตติดต่อกับรัสเซียซึ่งเป็นประเทศผู้บริโภครายสำคัญประเทศหนึ่ง ดังนั้นการประสานประโยชน์กับเวียดนามจึงเป็นการดีต่อการเปิดประตูสู่ประเทศผู้บริโภครายอื่นๆ เช่น ตลาดเดิมคือจีน และตลาดใหม่ที่มีศักยภาพอย่างรัสเซีย ในขณะที่เวียดนามมีการพัฒนามากขึ้นจากการลงทุนของต่างชาติในประเทศ ย่อมส่งผลต่อการบริโภคยางที่มากขึ้นและกระตุ้นการส่งผ่านสินค้ายางที่ตนจัดหาได้มากขึ้นสู่ประเทศผู้เป็นตลาดหลัก โดยนำเข้าจากไทยด้วย เพราะการผลิตยางในประเทศเวียดนามไม่เพียงพอต่อการส่งออกอยู่แล้ว

ภาพที่ 1.1 มูลค่าการนำเข้ายางธรรมชาติจากไทยไปเวียดนาม

ภาพที่ 1.2 มูลค่าการนำเข้ายางธรรมชาติจากไทยไปรัสเซีย

2. การลงทุนของผู้ประกอบการยางพาราไทยในเวียดนามก็เป็นประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจ ปัจจุบันมีบริษัทของไทยที่ไปลงทุนในเวียดนามคือบริษัทวีบีบี ซึ่งผลิตยางยานพาหนะ การนำเสนอทางเลือกแก่ผู้ประกอบการยางพาราไทยในการสร้างเครือข่าย หรือศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนอุตสาหกรรมยางในเวียดนาม จากอุตสาหกรรมที่ไทยมีความถนัด เป็นเรื่องที่ทำหาย เพราะการส่งผ่านสินค้ายางจะสามารถส่งไปจีนได้โดยตรงจากโรงงานไทยในเวียดนามนี้เอง

เอกสารอ้างอิง

กระแสนรศน์. 2548. เวียดนาม คู่ค้าและคู่แข่งระวังเกินดุลลด

:<http://www.scb.co.th/LIB/th/article/kra/2548/k1775.html#top>

เลอสรร์ ศรีชนะภัย. 2550. ข้อมูลความสัมพันธ์ไทย-เวียดนาม : <http://learners.in.th/blog/vee/42864>

ศักดิ์ดา ศรีนิเวศน์ .มปป. เวียดนามกับการพัฒนาการเกษตร <http://www.doae.go.th/report/sukda/veitagri/p0.htm>

สุทัศน์ ยกส้าน. มปป. ประวัติความเป็นมาของยางพารา :

<http://www.manager.co.th/Science/ViewNews.aspx?NewsID=9480000124753>

แสง อุดมจารุณี. 2547. มองเวียดนาม สมาคมยางพาราไทย

หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ.2550. เกจียงโลกพื้ร้งเวียดนามมาแรง แะไทยเร่งอุดจุดอ่อน

ก่อนสิ้นชื่อ: <http://www.thannews.th.com/detialNews.php?id=R5322042&issue=2276>

Le Quang Thung. **PROSPECTS AND DEVELOPMENT MEASURES FOR VIETNAMESE**

RUBBER: http://www.mpi.gov.vn/bangbieu/2D433_LeQuangThung-fr.doc